Nr. 6. Brasiovu, 19. Ianuariu 1852.

Gazeta Transsilvaniei.

Gazeta ese de dòe ori adecă: Mercurea si Sâmbăta. Fóiea odată pe septomână, adecă: Sâmbăta. Pretiul loru este pe unu annu 10 f. m. c., pe diumătate annu 5 f.; ear pentru terri straine 7 f. pe unu sem. si pe annul intregu 14 f. m. c. Se prenumera la tóte postele imperatesci, cum si la toti cunoscutii nostri DD. correspondenti. Pentru serie „petitu" se ceru 4 cr. m. c.

Monarchia austriacă.

Officiose.

Copia ad Nr. 39/u. a.

Insciinţiare.

La universitatea c. r. a Vieneĭ, se făcú prin casŭ de mórte vacante catedra professorale de istoriă besericească, cu carea e impreunatŭ unŭ salariŭ de 1200 f. m. c. cu dreptŭ de inaintare la gradele maĭ inalte de 1400 şi 1600 f. pe linge 150 f. de cŭartirŭ pe annŭ.

Pentru reocuparea aceĭeaşĭ, in urma esmissuluĭ ministeriuluĭ de cultŭ şi instrucţiune din 27. Decembre a. decursŭ, Nr. 11705/284, se escriă prin aceasta unŭ concursŭ.

Competitoriĭ vacanteĭ cestĭ catedre invetiâtoriale aŭ a şĭ trâmitte petiţiunele sale bine instructe la c. r. locotenintiă a A. inf. cellŭ multŭ pona la 15. Februariŭ 1852.

Viena, 5. Ianuariŭ 1852.

Dela c. r. Locotenintiă a Austrieĭ inferiore.

Braşiovŭ, 30. Ianuariŭ. In Nriĭ 12 şi 13 aĭ Mesageruluĭ transsilvanŭ vedemŭ reproduse unele escerpte din Gazeta nostră; ba in Nr. 12 o intreagâ correspondintiă dela Viena, subscrisâ Ç. B., din Nr. primŭ al Gazeteĭ.

Procedindŭ din punctul de vedere al indemnuluĭ, din care a pornitŭ Redactiunea Mesageruluĭ la neasteptatul acestŭ complimentŭ, trebue se mărturisescŭ, că pentru acum n'am voiă, şi nicĭ că me aflu in posiţiune ca se daŭ desfăşurăriĭ demnitatea şi dovedilorŭ in punctul acestŭ libera sa curgere; — pentru aceea me şi ţiermurescŭ pe lângă o multiămire meritată.

Dar ce e maĭ multŭ, că Redacţiunea Gazeteĭ Transsilvanieĭ se ar afla pentru aceasta bunăvoinţiă multŭ, prea multŭ, indatorată Redactiuneĭ Mesageruluĭ, dacă ea din punctul conscienţióseĭ sale sincerităţĭ nu se ar vedé totŭ o dată silită, chiarŭ acum pentru totŭdeuna a trage şi luarea aminte a Redact. Mesageruluĭ asupra escentriceĭ libertăţĭ, carea o practisadă traducătoriĭ articlililorŭ cellorŭ reprodusĭ din Gazeta aceasta, cariĭ, dacă 'mĭ e ertatŭ a trăi cu terminiĭ invechiţĭ şi din vremĭ sigillaţĭ de esperintiă, trebue se fie niscarĭ omenĭ séŭ prepuitorĭ (Verdächtigende) séŭ reŭtăţióşĭ, séŭ necunoscătorĭ de adeverata şi fipta semnificăţiune a terminilorŭ limbeĭ române; căcĭ, dacă eĭ tradusera din Nr. 98 al Gazeteĭ a. t., seria a 2, din insciintiarea de abonement: „Prin câte cercărĭ grele am trecutŭ şi noĭ acestŭ annŭ" cu: „Welch schwere Versuchungen — bestanden"(?) in locŭ de: „Versuche oder Proben durchgemacht"; dacă din Nr. 1 al Gazeteĭ in correspondintia dela Viena, seriele finale, aŭ cârnitŭ tesstul după indemnule —; — dacă eĭ dicŭ, nicĭ analogia literelorŭ subscrise Ц. Б., adecă Ç. B. nemţiesce = З. В. nu o ţenură, ci in traducţiune aŭ evagatŭ in imperăţia metamorfosireĭ şi pe Ц. Б. il botedară cu „J. B." numaĭ ca se pótă scóte la maĭdanŭ următorea notiţiă ce iĭ rîcăea la ficaţĭ: „Wenn wir recht berichtet sind, so ist eben Herr Johann Brann, ein Romane von Geburt, zum Concipisten beim obersten Justizhofe befördert worden" *); apoiŭ judece verĭcine pona in câtŭ se feresc̆ŭ asemenĭ traducătorĭ de falsificarea scriptelorŭ şi a tesstelorŭ, după cum adecă le vine la resfăţiósa socoteală. —

Cu aceste observăţiunĭ curse din sinceritate, nu voiŭ a provoca pe Redactiunea Mesageruluĭ, ca, pe când póte fineadă conflictul cu causa universităţiĭ, se se apuce de alte noŭe diatribe diurnalistice, nu, nicĭ atuncĭ nu, cândŭ dânseĭ i se ar gîdăli a maĭ prorumpe in şi maĭ desfrene invecţiunĭ, decâtŭ cum fură celle din véra trecută in causa resinărenilorŭ, carea junseră pona la nerumegata cutedare a arunca in façea lumiĭ umbră de revoluţiune asupra nostră.....; pe cum facŭ numaĭ ceĭ cu creriĭ smintiţĭ —, trâgind consequinţie a singulari ad universale; Nu, nicĭ atuncĭ nu, când ĭ ar şi fi ertatŭ ne'nfruntatŭ a ne innegri cu totŭ feliul de colóre plutoniane; că, tăcândŭ noĭ, vorŭ allerga de martorĭ munţiĭ şi văile, veduele şi orfaniĭ, averile şi sângele jertfitŭ pentru sigilarea credinţiĭ câtră bunul nostrŭ monarchŭ, carea, „Rumpatur quisquis rumpitur invidia" va remâné ne strâmutabile, şi intr' îusa va privi românul cu totŭ dreptul cristalisarea fericireĭ sale. Aceasta nu o asteptâmŭ nicĭ o sperâmŭ din colonele Mesageruluĭ, ci singurŭ numaĭ dela C. R. apostolica Sa Maiestate şi dela Augusta casa domnitóre a Austrieĭ.

Ce se ţine de scâdemântul Fóeĭ, tragâşĭ sama D. controlorŭ cu editorul —, care şĭ sci mesura interessul, dar trebue se şĭ mesure şi largul consciinţiĭ, façiă cu publicul românŭ cetitoriŭ al foilorŭ nóstre, fiind redacţiunea resolută a multiămi publicul si peste asteptare.

Cu infruntarea, ca cum n'ar voi Red. de acum a publica repórtele prefecţilorŭ, „Non tentabis —." Esopereadâne voiă — şi me aflu paratŭ la tóte ce se potŭ face cu conglăsuirea inaltuluĭ gubernŭ.

In fine earăşĭ multiămescŭ Red. Mesageruluĭ pentru onórea ce ni o făcŭ cu reproducerea cellorŭ reproduse; numaĭ me aflu silitŭ a face atentŭ şi pe publicul cititoriu al celluĭ diurnal, ca in asemene casŭ, pentru genuinitate se confugă la tesstul originale. — Şi ne maĭ atingind sistematica acea apucătură de a scorni prepuse din seninŭ, ne maĭ atingind pâsul seŭ — cu revocarea maĭ multorŭ sciriĭ precoce şi ne rumegate i dicŭ cu aceasta ultimul — adio! —

Eramŭ datoriŭ cu altŭ feliŭ de intimpinare incă din annul trecutŭ; tenuĭ inse de lucru degrâdătoriŭ a nutri certele atâtŭ particulare câtŭ şi naţionale şi atuncĭ, când fuĭ provocatŭ la aceasta, preţiuind scopul diurnalisticeĭ cellŭ maĭ edificătoriu, şi iubind frăţia şi armonia, dreptatea şi pacea şi, pentru tóte, sinceritatea; va se dică, că si câlcatŭ am tăcut; ear pentru fiitoriŭ fiă secură R. M., că cu ertarea publiculuĭ cititoriŭ Gazeta Transsilvanieĭ nu'şĭ va maĭ implé colonele cu astfeliŭ de observăţiunĭ. — Nicĭ de astă dată nu o făcea, dacă nu avé a se justifica inaintea luĭ in contra lassităţiĭ, şi dacă nu vóia a se refui de indatorata multiămire. — — Jacobŭ Mureşianu.

Diurnalul (Fremdenblatt) dice, cumcă in Sibiiŭ se occupă uniĭ cu compunerea istoricĭ campaneĭ transsilvane, şi anumit dela perioda din Octombre 1848 pona la Martie 1849, care din isvóre demne de credintiă se refrunte cellelalte scrise contrarie, şi cumcă sarcina aceasta se ar fi incredintiatŭ maĭ multorŭ Domĭ officiriĭ, cariĭ cu bună samă vorŭ respunde provocăriĭ. Se maĭ face şi observăţiune, că resolvirea problemeĭ acesteia n'ar fi una dintre celle micĭ, fiindcă, pe cândŭ se pârâsi Sibiiŭl, insurgenţiĭ carară de a colo cea maĭ mare parte din attele archiveĭ sibiiane. — Câtă daună póte se fiă pentru acea istoriă şi dearderea archiveĭ comitetuluĭ de pacificăţiune prin insurgenţiĭ, ce

*) Pe romăniă: „Dacă suntemŭ bine informaţĭ, tocma D. Joanne Bran, de nascere românŭ, e inaintatŭ de concipistŭ la suprema curte judecătorească." — (Vedĭ S. B. Nr. 12 Columna a 3.)

ФОІЛЕТОНЪЛ.

ЪН DIСКЪРС.

Лъпгъ Самош, Бъпатъл ілірік, 24. Дек. 1851. Е атът тімп декърс лп очеапъл етерпітъцій, де кънд сôртеа м'аъ стръплъпгат dintre въіле peminiсчепціеі, зпде ка пептеле лп апъ, ка съврътôреле лп лінъ adieторізл аер, ка черпъл лп деселе сілве але съдълзї, ка къпріорзл лптре верзіле фоі але стъфосъзлзї рзг, карепї елзпгъ віаца ші вердеаца ші din чел маї недзтеріт цер ал пордзлзї; ка тôте ачесте, зік, дзчеам о віацъ плъкзгъ лп елементзл меъ, каре лпаінте de ачеаста кз 3 вері пъскъ атъцї беллаторї дістінші кз оріціпеа лор романъ, кз есемплареа лор статорніцїъ ші, снзпъ барварзл, дакъ пз фзръ еї ші чеї din тъї еroї лп къмпзл марціале! Астъзї лпсъ тъ афлз, оф! кзт м'ашї еспріма, лптре — тот лптре шзлцї ромънї, тот кат лп елементзл меъ, дар че е лзкрз маї тріст, къ ел е лппъдзшіт, сзпзс кемічеї дестрзкцізнї, десврътат de есенціала са калітате de а зтплé пептзріле кълторізлзї кз о редікътôре de інімї аттракцізне; фъръ сътціъ, фъръ інімъ, матеріъ деценератъ. — сървіт вреат се зік ші пз зіceїз — лптр'а тъта, лпкът еї серачії пзтаї дела пъріпцї аъ маї аззіт къ аъ сзпт ціцъ дела о Марікъ ка зп Латінз ші дела о Корнеліе ка зп Валеріз ші Тіверіъ. — Лптр'о диміпеацъ, пе кънд рошаца децетелор сосітеї азроре тънгъіа лъцітеле въї але Бъпатзлзї, лмї лптінзіам фрзтзсецеле еї, кът ар фі еле de тънгъітôре, кънд с'еар арята тот лп вестътптзл чест сербъторесk ші пе лпгрошата пеліцъ а крерілор зпор din елетъптзл меъ; кз дзрере зік! кънчї алцїі траг віна непорочіцілор ачестора, ші еатъ къ тъ ші лптімпіпаръ о чеатъ de оатенї салзтъндзтъ сървеште. Че е дрепт еъ, не авзнд ачеа непорочіре de а шті маї тзлт сървеште de кът: „Господі помілзлї" каре о маї азzicем кте о датъ вочіндзсе лп зпеле стране але лор поштрії, ка зп злтім ехо ал неферічіцілор тімпї пептрз весеріка нôстръ ромънеаскъ; кънд ерам сіліцї ка ші інстъпціле кътръ Dzeъ лп дзміпечї ші сервъторї съ ле аштерпет лп лімзъ стръінъ, сървéскъ, прін mandapiniї ші діспенсъторії таіпеї ачештї, че ші о ресервасе „хръпічїосзл неам плъецъ" — adікъ не сціind сървеште ле тзлцъміїъ кз: „Dzeъ кз воі." Еъ арзпкаїз ачеастъ салзтаре пзтаї ка лп въпт; лпсъ че се везї! Тôтъ чеата de кълторї се опрі ші зпзл маї репеде de кът алтзл лпї арзпкаъ окї лтпрзмзтацї лп фрзнціле челе ôкіепе, ші кз тоціі, лп веперенда фацъ а зпзї вътръп гърповіт de тзлцімеа апілор. Ачеастъ сценъ лмї скорні перъкдареа ші тъ фъкъ съ'мї есз ші еъ din мінцї ші din огашзл копсчіпцїі; ка ші ôменії чеї маї ръзтъчіошї лп лзте, фъръ а маї ші кзпôнте пе вїецїі църанї чіне сзпт ші de зпде віпъ; лї вотезаїз ші еъ ка зп фзрчіт, токта пе кънд еї лпї фъчеаъ семне, кзт съ'шї арете маї кїар а лор сімпатіъ ші певіновъціъ зпзї домнъ, de каре тъ прівеаъ; лї вотезаїз, зік, ка зп карніфіче, кз пъсзл невіновацілор: „Че! воі сзнтецї хоцї! воі сзнтецї ревелї!" Din порочіре, ва зеъ! ші дзпъ патзръ сзпт зпії оменї маї лмпетрідї ші маї тірані ла інімъ декът алцїі; дар еъ тъ рзміпаїз de неріовіа меа, въззпд къ се апропіъ de міне вътръпзл кз капзл арціпцїт ші, резімат пе зп бастон лзчїос de тзлтъ страпацъ, лпї депзсъ кънчзла пе тъперїзл бъцзлзї ші тре-

fură în cuartirași în căsile acelie, pote concepe vercine. — Diurnalul adauge că datele earăși ar trebui unul câte unul adunate, și martori ocululași chiămați inainte. — —

Есплікъціоніле журналулві „Oest. Corr." парчеd маі departe дътръ ачест дпделес:

Атът дп патентеле dela 20. Aвг., кът ші дп ачесте din 31. Dек. 1851 вніта́теа імперіалві Австріак аъ фост пентва de ведере пеклътіт; о вніта́те ачеаста, карea дп вніі din вртъ віфорові ев ръсъмпъратъ кв форте мълт сънце ва фіілор съі.

De вічі дпаінте воінца дмператулві ка чea маі мълтъ ва domni дп тото требіле імперіалві, дмператва се ва фо лосі de консілівва імперіва ка de ва organ сфътвіторів, еар de ministerів ка de organ маі мълт есекуторів престе тот ванпіресва монархіеі. Воінца dеплін ліверъ (абсолутъ) а дмператулві дп тот імперіва ва міжлочі маі de апрóпе вніта́теа лві. — Din ачестеа артеазъ фіреште, къ вполе ашезъміте (ка констітуціонале) се вор делътра кв тотва, еар вътеле пв се вор маі редпоінца, din казъ къ ачелеа ар штірва вніта́теа ідеі анаі domnitорів сверан. De ачеа пв ва фі вічі діетъ імперіале, вічі діетеле провінціале пв се вор маі рестава, пентрвкъ дптр'о монархіе компасъ din атътеа провінції фелівріте ар фі фост ва лъ ва престе мъсврь вътезат, а дпфінца атътеа парламенте вътe сънт провінціле. — Дп локва діетелор провінціале се вреде къ пеапърат вор фі мълт маі фолосітóре ашеа numіте комітетврі дістрікталеле ші провінціале, че вор ста din вврлаці фрвташі ші дерегъторі комвналі, карі се вор адва din тімп дп тімп ші вор консвлта всепра інтересеалор пвблічe.

Тот din ідеea вніта́цій австріаче парчеде, къ прекат дп Австріа есте numaі o арматъ, numaі o лініъ ші вн територіа (цінут) de вамъ, ашеа de вічі дпаінте дп прівінца ad міністръціанії інтерне съ фіе леціврілe тот вніфорте, дпсъ ва респектаре кът се пóте маі мълтъ а datinелор націоналe ші діферінцелор локале. Съ лвам сама, къ ачеастъ ідеъ de вніта́те пв есте півелъторе (штергъторе de орі че осебіре,) пентрв ачеа нічі къ есте вовва de а се дпмърці монархіа дп departamente (прекат се дмпърціце Франца ла 1790, dанъ че с'аъ штерс тоте осебіріле провінціале, din карe era компасъ), чі с'аъ лват de прінчініъ, ка церіле de вороп съ ръмъ дп фіінца лор ші кв пъстрареа пв шелві лор історіа.

Дрептатеа се ва administра дп монархіъ престе тот numaі дп numele дмператулві; токма пентрв ачеаста кодіва (правіла) чівиле ші criminale, dанъ карea есте съ се administre дрептатеа, на фі тот numaі вна. Дпсъ леціле ші процедвреле жідекъторешті аъ съ трекъ престе маі мълте реформе, ла карe с'аъ ші пас темеіва прін вътева пентрілe прінчініілор фвndamentale алътврате ла патентеле din 31. Dек. (Vezi Фоіа Nр. 2.) Процедвра жідекъторескъ пв ва фі пвблікъ, тотвш еа пв ва ръмъне нічі ка тотва всвенсъ dela обіі пвблікврі, чі пресе-dінцій вътъроr трікврале вор авea дрептва de a primi дп лвнтра пе о сатъ de асвлтъторі. Престе тот реформеле дп administръціонea дрептъціі сънт а се дпродвче дп пропорціонea дп карea naінтарь лвмінеле веакврі, кв-търа попорелор; бърваці de revвте маре се оквпъ астъзі кв ачеле реформе. — Трібвналеле de жвраці се делътвраръ din казъ маі вартос, къ еле преа era дптребвінцате спре скопері політіче. —

— Дп organісъціонea політікъ a монархіеі че есте съ се дптрепрінзъ din ноъ dвпъ прінчініile din 31. Dек. бате ла окі маі мълт ка тóтъ воінца ші скопва de a ревва атът мошіile пропріетарілор марі, кът ші пе але челор мічі (але сътенілор) астфелів, дпзът ачелеаш dela о тъсврь дпколо съ пв се маі пóтъ дмпърці ші мікшора нічі деквт дп вътъта фъліоре, дпвът маі ла вртъ съ пв пóтъ трві din еле нічі о фамініъ, чі съ се дптродвкъ маіорап

ел есте даторів а респекта маі вртос пе адвокаці пе доктоpii de дрептврі, пе candidacii de адвокатврь ші пе алціі de калітатеа ачестора. Nетврл ачелора рътъне ла дпцелепцівпеа лві, чі ачелаш пв пóте трече престе 20, евр дп решедінцъ престе 30. —

— Дптре счіріле челе маі прóспете din капіталъ, dedepът ші песте есміса міністерівлві de фінанце din 20. Іан. 1852, каре 'ші дптinde валóреа са песте тóте церіле de корóнъ каре се афлъ дп легътвінца комвнъ de ватъ. Прін есміса ачеста се хотъреште, ка пóа таріфъ de ватъ дп вртареа ресолвцівнеі преа палте din 24. Дек. 1851 дела 1 Фев. 1852 съ се пвнъ дп активітате дп тóтъ лъціреа ші песте тот теріторівл вътале ші атвнчі, дакъ пвблікареа таріфеі прін Фóіа лецілор імперіале пв се ва пóте ефектві дп тóте лімбеле.

Domnвл міністрв de фінанце Бавмгартнер ші пвблікъ квмкъ ачеа таріфъ, фіind пънъ аквт пвблікатъ дп лімба германъ, de ші пв се ва пвтеа пвблікa пънъ атвнчі ші дптралте лімбі, еа тотвш дптръ дп активітате песте тот.

Прін алт декрет дмперътеск din 18. Іан. 1852 се ordineazъ пое педенсе пентрв преварікацiile de ватъ ші пентрв тречеріле пе свбт мънъ а вмелор търфврі маі прецióсе.

— Трактатенеле дптре Рвсіа ші Австріа асвпра прелвцірії дпвоелеі, дп прівінца корвбіері пе Двнъре, с'ав дпкеіат. Детермінъцівнеле de маі наінте ретъп тот дп валóре, ші новеле modiфікъцівні прівеск ла deскiderea корвбіерії дп гвра Сволінеі, каре се ва ші пвне дп лвкраре, ші ла дпъльцареа фъварелор, а тврнврілор лвмінътóре (фарвс).

— Дп тóте жврналеле черкъленазъ счіреа, квмкъ дп Клвжів ші Сібіів се вор редіка академії de дрептврі.

— Швтарек, лексікографвл din Прага, аре се деа ла лвмінъ вн вокабвларів полiслав, дп каре тóтъ marazia кввінтелор славіче, фърь сепарареа діалектелор, съ се адвне дп ordineа алфабетікъ. Сарціна 1 din партеа лексікографвлві полiслав герман, квпрінзъторів 80 кóле тіпъріте, ва еші de свпт теаск пе фінеле лві Апріліе.

Nемаі славії пв се ласе, de че счів ші плъпвеск еі. Прін асемине лексікон се паре а се цінті ла фвсівнеа діалектелор дптр'о кълдаре; апоів вніформітатеа лімбії ле ва стърні алтъ дврере de кап. —

— Дп прівінца ашезъріі жандармерії прін реціментеле грънiціаре, с'а дат інстрвкцівні ла локвріле респективе, ка се лі се факъ квартіре de кв време.

Cronicâ strâînâ.

Тврін, 20. Іан. Аічі дпкъ се проіектъ о леце дп парламент пентрв скъріреа лефілор ла атплоіацi, пентрв ка вістіеріа съ се маі дптраме.

Берлін, 22. Іан. Аічі дпкъ се дптрепрінсе ревісівнеа констітвцівнії; чі дпкъ пв с'ав дпвоіт асвпра внові пвнт прінчіпал, адікъ дакъ есте съ і се факъ о ревісівне тоталъ, сеаб пвмаі парціалъ. Алціі еарвш пв кредв къ ва ажвнце пънъ ла врео ревісівне, чі констітвціпеа се ва десфіінца кв тотвл. —

Се ворбеште таре despre мерцереа дмператвлві Рвсіеі ла Берлін дп прітъвара віітóре.

Паріс, 23. Іан. Мошіile фамілієі Орлеане свнт конфіскате! Nемаі мошіile вълвеі Дечелві de Орлеан се кръцъръ. „Монітовл" (Газета Статвлві) desвінве ачеастъ мъсвръ кв ексемплвл, къ одатъ ші аверіле марелві Наполеон фвсесеръ конфіскате. — —

Франца. Дп Nрвл треквт репродвсерът естрактвл din нóа констітвцівне а Францеі, се vedem dap ші desфіінціареа ші реорганісареа гардеі націонале. — Прінтр'вн декрет ешіт дп „Монітор" пв пвмаі къ се desфіінцазъ, чі съ реорганісеазъ неміжлочіт din нов гарда націонале дп тóтъ Франца. Дп локвл гардеі націонале квм ера пънъ аквм, се декретъ вн mod de дпартаре de тот нов ал націівнеі, каре пентрв дмпрецівръріле din лъвнтрв есте de маре дмпортанцъ. Гарда націонале францозеаскъ, атът двнъ історіка са оріціне, кът ші двнъ organісъцівнеа са de пънъ аквм, ера кіематъ а апъра лібертъціле четъцепілор дпконтра абвсврілор посібіле але пвтереі гвверніівлві. Ачеастъ оріціне а са о фъкв дп а. 1848 съ ажвте пóте фърь а вреа revoлвцівнеа. Еа дмпедевъ ла тóтъ окасівнеа пасвріле арматеі каре се цінеа de прінчіпіівл de a фаче дп тóте чеа че vedea фъкъnd пе гарда націонале. Рестврътвра de стат дела 2. Дек., дакъ а реешіт, ачеаста с'а дптъмплат маі мвлт пентрв кавса, къ гарда націонале пв с'а кіемат атвнчі ла лвптъ. Гвверпвл, ка ші алці мвлці, е de пърере къ артареа четъцепілор маі мвлт спріжінеште декът дмпедекъ рескóлеле.

Прін декретвл поменіт гарда націонале е скімбатъ дп фіінца са. Ачеаші d'ачі дпаінте пв маі е вн міжлок дпконтра гвверпвлві, чі маі вртос вн фактор армат пвтерніс дп мъна ачелвіаші. Сервіцівл пв е лібер, чі овлігъторів пентрв тоці францозіі. Тімпвл дп каре е датор а серві ка гардіст фіъ каре францоз е defінт пънъ ла 50 анї. Гвверпвл devide каре францоз требве съ фіъ гардіст, ші каре съ пв фіъ. D'ачі пврчеде консеквенца: къ мвлці din францозі, карі врръскв сервіцівл de гардъ, дші вор пвне тóтъ сілінца спре а фі біневрзвці de гвверпв, ка аша съ пв і прімеаскъ дп гардъ спре недеапсъ, дп време че алціі, карії інтрареа дп гардъ о цінв de онóре, асемене се вор сілі а пв свпера гвверпвл de фрікъ ка съ пв фіъ опріці de a інтра дп гардъ. Кътре ачесте дп Паріс офіціріі de тот рангвл се denвтеск de преседінтеле, еар прін denъртъміте de префекці, дп време че пънъ аквм офіціріі се алецеаб de конгардісті. Афаръ de ачестеа маі ераб ші корпврі спечіале ешіте din лібера вніне а твтврор вергврілор кв сімціменте радікале. Аша ераб de е. корпвріле de артілеріъ квпосквте dea пврреа пропъшіте дп лібералісмв. Пе фііторіъ корпврі de артілеріъ, de genie, de кавалеріъ пв се вор маі пвтеа organica декът пвмаі кв авторісъцівнеа преседінтелві. Ов шір лвнг de артікзлі квпрінде челе маі аспре діспвсъцівні de діcчіплінъ. Дечі гарда націонале de аквм дп Франца е о адóъ арматъ, каре фіindкъ, ачеа дп мвлте комвне, вnde пънъ ачі пв ера, се organізъ, е кв мвлт маі пвтерóсъ декът армата регвлатъ. Ші ачеста е пвнтвл каре требве съ дптереседе пе стрвін.

Франца. Nóа констітвцівне францозеаскъ кареа есте а 15-ea дела 1789 дпкóче, октроіатъ de Л. Бв. пънарте с'аб прокіемат преквт штім ші с'аб пвблікат дп

---

neze інстітвтеле, дечі пвтеа съ іа venітвл мореі маі мвлт de 200 квввле, дакъ афла къ adвче маі мвлт, даръ маі пвцін п'авеа дрепт съ іа, къ Конвт пв пвтеа съ штіе маі біне de кът епісковвл venітвл мореі, ші еп. дпсвші аб комвтат venітвл мореі дп 200 квввле, дечі Конвт требвеа не темеівл ачестві venіт съ комвзіе капітавл de рескмперare. Че недъкъnd — рескріптвл ревелб ка adвкъторів de атъта давнъ пентрв цімпасіб пв е облегъторів, прін вртаре епісковвл двнъ дрептате ші аквм е деторів дела 42 пънъ астъзі а плъті пе тот анвл кътe 200 квввле, каре ін вані фак 10,000 ф. адекъ зече міі ф. т. к. афаръ de інтерес; саб пóте съ респвndъ цімпасівлві капітал кввінчіос двнъ venітвл анвале ал мореі.

Ачесте інсемнърі ам воіт ноі съ фачем асвпра мореі цімпасівлві, de вnde се vede къ авторівл артікзлві din Nр. 59 ал Газетеі кvnd зіче, къ цімпасівл пв е дъвнат, се дпшеалъ форте ші ачі пв мерітъ пвмеле афінт de Catone Censoriul. М. М.

СТІМА ОМВЛВІ.

(Вртаре.)

Съ пв'ці дпкінзешті къ, din прічіна depвртъріі вретілор ші а стрвлвчітеі лор сóрте, ачешті лъвдаці бврвацi се deосівеск de неатвл omeneск. Nв: dintрв дпчепвт ші еі аб фост тот ка ші ноі, адікъ фіі óменілор; ші еі аб свферіт, аб плънс ка ші ноі, ші аб аввт а се лвпта ка ші ноі спре а вірві аплекъріле челе реле de каре се стъпъпеа; de мвлте орі с'аб рвшінат ші еі de сінешті, ші дп сфършіт с'аб лвптат спре а се вірві.

Історіа націілор ші челе-л-алте монвменте кътe с'аб маі пъстрат пънъ ла ноі, аб нъзіт сввенірвл пвмаі а внові мік пвмър de свфлете марі че аб трвіт пре пъмвнт. Черчетвnd пенітіне ар пвтеа гъсі о мвлціме, каре фъръ а пвтеа dовъndi реномміре дп лвме прін родвл свфлетвлві лор ші а фантелор челор вне, чінстеск пвмеле отвлві, ші дпфръціреа лор кв іоімете челе маі новіле, съ маі пофторім дпкъ одатъ, дпфръціреа лор кв Двмнезеб.

А арвта аічі ковършіреа ші мвлціміеа челор вні ші вреднічі de лавдъ, пв ва съ зікъ къ не фачем о пълвчіре саб къ прівім omeніреа пвмаі din партеа чеа ввнъ, ші съ тъгвдвім къ пвтврвл челор стрікаці ші фъръ жвдекатъ есте асемнеа дпсемнат. Еб штіб ші квпоск біне, къ пвтврвл челор несімціторі ші стрікаці есте дпdeствл de маре; дпсъ чеа че се кввіне d'a арвта маі мвлт, есте къ отвл се пóте фаче вреднік de мірare пвмаі прін цепівл съб; ел се пóте фері de стрікъчівне; маі пóте дпкъ не лъпгъ ачестеа, дп орі че време ші орі ші каре ва фі desволтареа двхвлві съб, а се дпвогъці de вірвці дпалте ші deосебіте; свнт тóте ачесте фелвріте пвмірі, аре дрепт ші кълдере ла стіма твтврор фіінцелор челор кввъптвтóре.

(Ва вртма.)

ЛІТЕРАРІЪ.

Дп „Zimврвл Молдавієі" чітім, квмкъ дп тіпографіа Бвчівмвлві роман с'аб тіпъріт Діалогврі „францеze-ромъненешті" пентрв тінерime, пречедате de вн авчдарів, de вн вокабвларів ші врмате de анекдоте, de кътева традвкції din літератвра ромънеаскъ ші de проверврі, de Теодорв Кодреско, ediціа a III.

тóте жѫрналеле Европеі пѣ пѣмаі, чі де кътръ маі мѫлте с'аѣ ші сѫрмъпат. Чі фіиндкъ Бонъпарте зіче, къ ел ѫші фѫндѣ конститѫціонеа са пе прінчіпіле фѫndamentale пріімите ла а. 1789 de рецеле Лѫдовік XVI-леа, еар фъръ кѫпоштереа ачелораш ѫдсаш конститѫціонеа пѣ пóте фі прінчепѫтъ біне ѫн спірітѫл еі, ашеа маі мѫлте жѫрнале афларъ de неапърат а репеці ачелеа прінчіпіі фѫndamentale, пентрѣ каре францозіі се лѫптасеръ атѫці атарі de анї. Ачелеаш сѫнт:

1) Съ се чеаръ тотдеаѫна ѫнвоінца націѫніі ла ѫнкъркареа de дъждіі нóе, ла ціпереа ѫн фіінцъ а челор векі ші ла ѫнпрѣтѫтърі de стат че ар фі а се фаче. 2) Черчетареа кѣ деа мърѫтѫл а стъріі фінанціале, пѣблікареа сокотелілор ші а докѫмінтелор, din каре съ се пóтъ лъмѣрі ачеаеаш. 3) Невътъмареа даторіілор de стат ші а проприетѫцій. 4) Респектареа лібертѫцій отѫлеі individuаl ші а локвінцеі леі. 5) Лібертатеа тіпарілеі кѣ леці каре съ ѫнфрѫне абѫзѣріле. 6) Лібертатеа релеціóсъ, лібертатеа конечіінцеі (кѫцетѫлѫ) ші егалітате політікъ пентрѣ тóте релеціѫніле рекѫноскѫте de кътръ Стат. 7) Егалітатеа тѣ тѣрор францозілор фацъ кѣ дъждііле ші кѣ леціле. 8) Пріміреа тѣтѣрор францозілор ла дерегъторіі ші постѣрі пѣбліче (еар пѣ пѣмаі а прівілеціѫцілор кѣт фѣсесе пѣнъ атѫнчі). 9) Ашезареа de адѫнаѫце провінціале ші комѫнале пентрѣ требіле локале. 10) Ашезареа трібѫналелор de жѫраці ѫн кѫзе criminale ші неатѣрнареа маціістратѣреі. —

Ачестеа прінчіпіі фѫndamentale требѫе съ се ѫнцелеагъ преа біне ші limпede, апоі съ лі се алътѣре конститѫціонеа, пентрѣ ка съ се кѫпóскъ пѣнъ ѫнкът ачеаста пѣрчеде din челеа. Ші апоі ѫнкъ кѣ тóте ачестеа ѫнеле жѫрнале маі сѫнт ші de пѣрере, къ се кѫвіне лѣмії а маі фі аштептѣтóре, ка съ вазъ дакъ конститѫціонеа се ва ѫнфіінца ѫн адевѣр ашеа прекѫт еа стъ скрісъ пе хѣртіъ. Дѫсѫш „Жѫрналѫл de Deва" кѫноскѫт тотдеаѫна de ал съѣ контакт фін зіче, къ тотѫл атѣрнъ дела modѫл кѣ каре конститѫціонеа чеа нóъ се ва пѫне ѫн лѣкраре. — Маі лас къ ѫдсѫш Л. Бонъпарте о спѫсе кѣрат, къ конститѫціонеа леі есте атѫт de еластікъ, ѫнкѫт дакъ тімпѫл ва арѣта къ требѫе съ се факъ скімбѣрі ѫн трѫпса, ачелеаш съ се ѫнтрепринзъ пестініт. — Алцій еаръш зік: Біне къ ведем ші атѫт. —

Франца. Л. Наполеон прін нóа конститѫціоне че а дато Францозілор вреа съ кроіаскъ о Францъ de тот нóъ. Лѫндѫсе дѫнъ ѫнкіѣсѣ, ел вреа съ рекѫнстрѫе соціетатеа, сѫвчіѣматъ de революціоне, кѣ ажѫторѫл арматеі клерѫлеі, а маціістратѣреі, а administрѫціонеі. Ѫнсѣ пентрѣ нóе чіркѣстѣрі требѫеск ноі вѣрвацї. Пе кѫнд Наполеон чел маре прін конститѫціонеа анѫлеі репѫб. VIII. пѣсе baze ла о нóъ соціетате, ста лѫогъ дѫнсѫл тоцї вѣрвацій кѣ пѣме; тóте капачітѫціле мілітаре, чівіле, маціістратѣале шчл. лѣарѣ сѫвѣ ѫн сенатѫл креат de дѫнсѫл. Ѫн зілеле пенотѫлеі пѣ е аша; партеа чеа маі маре а вѣрвацілор de Стат, че'ші а формат Франца ѫнтр'ѫн кѣрс лѣнг de анї, с'аѣ сѫнт есілацї с'аѣ ретрашї din adinc дела требіле пѣбліче. Ші ѫн пѣнтѫл ачеста ні се пare нóъ, кѣ тóтъ аналоціа че Л. Наполеон афіртъ а ста, къ політіка анѫлеі 1852 пѣ се ѫнвоеште кѣ ачеea а анѫлеі репѫб. VIII. Ѫн ціѣрѫл преседінтелеі dар с'афлъ ѫн дешерт, каре ѫл неодіхнеште. Конститѫціонеа, дѫнъ сѫнетѫл §. 58 ал еі, пѣ се ва пѫне ѫн лѣкраре декът пѣмаі дѫнъ че се вор ѫнфеціліні челе треі марі корпѣрі але статѫлеі, ad. сенатѫл, корпѣл леціслатів ші сватѫл. Ѫнсъ кѣ вѣрвацій, пе каре с'ар пѣтеа лъса Л. Наполеон кѣ тóтъ ѫнкредереа, ел акѫм нічі мъкар сенатѫл пѣ'л пóте ѫнціліні. Dар Л. Наполеон аре о ѫнсѫшіре раръ — de а аштепта. Ші ел ва аштепта; тімпѫл пегрешіт къ ва адѫче ла покъінца ѫнде вреа дѫнсѫл пе мѫлте капете акѫм сперіате, ші аша сенаторіі, светнічіі, леціслаторіі пѣ вор ліпсі; ѫнсъ пѣнъ атѫнчі ва маі трече тімпѣ, ші пѣнъ атѫнчі Франца се ва кѣрмѫі тот прін ordonanце — чеа че ам врѣт съ зічем.

— Се сѫнъ таре de о modіфікъціоне а міністеріілеі. Морні ва трече дела челе din лѫнтрѣ ла челе din афарѣ. Есте съ се креезе ѫн міністеріѣ deосебіт пентрѣ поліціѣ кѣт ера ѫн тімпѫл лѣі Наполеон М. Ші пентрѣ ка съ се нóтъ плѣті персонаѫл ачестѫія біне, се вор штерце алте треі міністерії. — Депортѫціоніле ла Каіене фъкѣръ атарѣ імпресіоне. — Din фаімете зілеі сѫнт de ѫнсемнат: къ рѣтъціцеле прінцѫлеі de Paixстad, (фііѫл лѣі Наполеон ші пенотѫл ферічітѫлеі Францискѣ I.) се вор рестітѫі Францеі; рѣгъчіѫнеа лѣі Л. Наполеон, фъкѣтъ ѫн прівінца ачеаста се пріімі біне de кътре Кабінетѫл Віенеі; — къ Ламартін ва пѣрѣсі Франца, — ші се ва ретраце ла мошіа са че іа дѣрѣіто Сѫлтанѫл ѫн прежма Смірнеі ѫн Асіа мікъ.

Англіа. Афаръ de „Морнінг Пост" нічі ѫн жѫрнал енглезеск пѣ се ѫнпакъ кѣ нóа конститѫціоне францозеаскъ.

De ші гѣвернѫл францозеск de акѫм ѫнкредінцеазъ мереѣ пе репресентанцій пѣтерілор стрѫіне despre кѫцетеле сале челе пачініче, de ші жѫрналеле офіціале але лѣі протестеазъ кѣ енерціѣ ѫнконтра фаіметелор че атрібѫеск лѣі Л. Наполеон планѣрі белліче: тотѣш Англіа, пѣцін крезѣтóре, се ціне de отъръреа че а анѫкато de а се ѫнарма, ѫнтѣмплесе че се ва ѫнтѣмпла. Din ачест пѣнт de vedere прівіте сѫнт demne de ѫнсемнат ворбеле кѣ каре „Times" ѫші ѫнкеіе ѫн артікѫл ѫн каре, дѫнъ че свѣтѫеште пе Англіа ка съ'ші ревіеме флота атѣт din Тажіо, (лѫнгъ Портѫгаліа), кѣт ші din мѣріле meridionale, спре апѣрареа капіталеі сале, adaoгъ фінінdѣ: „Л. Наполеон а фъкѣт лекѣтѣрі солепеле атѣт кѣ попорѫл францозеск ка чел dingтѣіѣ офіціале ал лѣі, кѣт ші кѣ націѫнеа енглезеаскъ ка ѫн аліат ал еі. Легѣтѣріле кѣ попорѫл францозеск Наполеон ле а сѫфлат ѫн вѣнт; сѫнтем ноі аша de секѣрі къ ел ле ва ціпеа челе фъкѣте кѣ ноі? Кредецї, de прецї; ѫнсъ тотѣш е маі біне ка съ не лъсѣм пе грінзі de стежар цеапене, пе фіер крѣд, пе браце вітеже ші пе іnimі актіве, декѣт пе кѫвѣнтѫл ѣстѣі бѣрбат (Наполеон).

Дѫнъ дателе офіціале маі ное тóтъ армата енглезілор кѣ мік кѣ маре стъ пѣмаі din 130,000 фечіорі; чеваші маі мѣрішóръ декѣт а Белціеі. (?) —

Ла 15. Іанварій дѫнъ amiazi се ціоѣ черемоніа кѣ каре парламентѫл, че треѫіа а се deckide ѫн зілеле астеа, се маі амѣнѣ пѣнъ ла 3 Феб.

Афаръ de criza міністеріале ші ѫнарміаре, despre чеа че ворбірѣт ѫн Nрѣл трекѣт, опініѫнеа пѣблікъ се окѫпъ таре ші кѣ міщареа лѣкрѣторілор, каре пóте съ аіѣ серіóсе ѫртѣрі. Ad. лѣкрѣторіі, ші анѫте чеі de прін фабрічеле de машіні, се ворбірѣ ѫнтре сене ка съ ѫнчетезе дела лѣкрѣ пѣнъ кѫнd пѣ лі се ва маі ѫнвѣнтѣці плата. Ка ла 36 de фѣбрікацї de машіні парте ѫн Лондон, парте ѫн Манчестер, ѫші ѫнкісерѣ фабрічіле. Тоцї пашіі черкацї ѫнсѣші ші din партеа ѫнор мембрі аі арістократіеі енглезешті, de а ѫнпъчіві пе лѣкрѣторі кѣ фабрікацій, пѣнъ акѫм фѣрѣ ѫндешерт. Комітетѫл кондѫкѣтор, каре с'а пѣс ѫн капѫл мішкѣреі фанатіseазъ ѫн тот кіпѫл пе біецій лѣкрѣторі. — Сімтоме de соціалістѣ ші ѫн Англіа!

Рѣсіа. Дела марціиніле Полоніеі de кътръ Посен се вестеште пела 4 Іанварій, кѫмкъ ачі с'ар фі ашезат ѫн лагѣр рѣсеск. Опт реціменте рѣсешті de кавалеріѣ ші пеdестріме кампеазъ ачі; прівегіереа ші черчелеріѣ ші пеdестріме кампеазъ ачі; прівегіереа ші черчетареа чеа маі стражнікъ се ціне ѫн прівінца кълѣторілор. Се адѫнѣ ѫн кѣтѣціме маре грѣне ѫн тóте магазиніле ші еспортѣціонеа de овѣс ші секарѣ есте опрітъ.

Америка. „Нев-Іорк-Хералд" не сѫне кѣ Кошѫт с'а пресентат ѫн Вашінгтон ла преседінтеле репѫблічеі статѣрілор ѫніте, ші кѣ песте тот пріміреа лѣі Кошѫт ѫн капітала націѫнеі п'а ешіт аша кѣт ѫші фъкѣсѣ ілѣзіоне Кошѫт ші амічіі съі.

NÓA TIПOГРАФІЪ ЛОКАЛЪ

despre каре борвісерѣт ші маі дѣнѣзі, лѣкреазъ кѣ бѫн спорів ші ѫнdестѫлеазъ преа біне аштептѣріле пѣбліклѫлеі.

Чеа dінтѣіе карте че еші din трѫпса есте:

КЪЛІNDARIѢЛ

пентрѣ попорѫл ромѫнеск пе анѫл 1852, кѫпрінзѣторів de тóте лѣкрѣріле челе маі неапърат требѫінчóсе пентрѣ орі че класе de óменї, кѣт ші ѫнеле ѫнвѣцѣтѣрі фолосітóре ші поесіі мѣрѣте. — Прецѫл лі есте 16 кр. т. в. ші се афлъ de вѣнзаре пѣ пѣмаі ла ѫнса тіпографіѣ, чі ші ла лібреріа Дѫлеі В. Немет ші пела тоцї компакторіі de кѣрцї. Дела 10 бѫкѣцї се дѣ ѫна гратіс. —

JULIE VOGT, Modistâ,

ѫші рекомѫндѣ деносѫл сѣѣ de АЖІѢСТАРЕ de DAME, каре і соci дела Віена ѫнтро кѫантітате маре ші біне сорцітѣ din тоцї артікѫлії че прівеск ла фаѫл ачеста, кѣт: „Пѣлѣрії, кѣіце de театрѣ ші пегліжее шчл."

☞ Болта о аре ѫн каса парохіалѣ лѫнгъ весеріка католічілор.

REDACTOR: JACOBU MURESIANU. EDITOR: JOANNE GOETT.

BCU Cluj / Central University Library Cluj